

Дело C-262/21 PPU

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

23 април 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Korkein oikeus (Върховен съд, Финландия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

23 април 2021 г.

Жалбоподател:

A

Ответник:

B

K O R K E I N O I K E U S (ВЪРХОВЕН СЪД)

РЕШЕНИЕ [...] 1 (15)

[...]

Дата: 23 април 2021 г.

№ 615

ЖАЛБОПОДАТЕЛ: A

ОТВЕТНИК: B

СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО: Връщане на дете съгласно Хагската конвенция от 1980 г.

Преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз

ИСКАНЕ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СПЕШНОТО ПРЕЮДИЦИАЛНО ПРОИЗВОДСТВО

Korkein oikeus (Върховен съд, Финландия) отправя искане настоящото преюдициално запитване да бъде разгледано по реда на спешното преюдициално производство на основание член 107 от Процедурния правилник на Съда. Обстоятелствата, които обосновават прилагането на спешното производство, са подробно изложени в придружителното писмо.

РЕШЕНИЕ НА KORKEIN OIKEUS (ВЪРХОВЕН СЪД)

Предмет на спора

- 1 Настоящото дело се отнася до искане по Конвенцията за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца, сключена в Хага на 25 октомври 1980 г. (Сборник международни договори на Организацията на обединените нации, том 1343, № 22512; наричана по-нататък „Хагската конвенция от 1980 г.“), за връщането в Швеция на отведено във Финландия дете. Въпросът, който се поставя в настоящия случай, е дали може да се квалифицира като неправомерно отвеждането или задържането на дете, когато единият от двамата родители, без разрешението на другия, е отвел детето от държавата на обичайното му местопребиваване в друга държава — членка на Съюза, след като имиграционният орган на държавата по местопребиваване е приел, че молбите за убежище [ориг. 2] на въпросното дете и родител трябва да бъдат разгледани в тази друга държава членка. Решението по делото налага да се вземат предвид едновременно две различни системи, основани на сътрудничеството и доверието между държавите — членки на Съюза. Поставят се въпроси за тълкуването на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (наричан по-нататък „Регламент „Брюксел IIa““), както и на Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (наричан по-нататък „Регламент „Дъблин III““).

От фактическа страна

Обстоятелствата, предхождащи спора

- 2 Двама ирански граждани, А (наричан по-нататък „бащата“) и В (наричана по-нататък „майката“), първоначално живеят във Финландия от 2016 г., а след това в Швеция от май 2019 г. На основание на разрешението за пребиваване, издадено на бащата като наемен работник, на майката е издадено, поради наличието на семейни връзки, разрешение за пребиваване във Финландия за периода от 28 декември 2017 г. до 27 декември 2021 г. и в Швеция за периода от 11 март 2019 г. до 16 септември 2020 г.

- 3 Общото дете на страните, С (наричано по-нататък „детето“), е родено в Швеция на 5 септември 2019 г. Обичайното местопребиваване на детето е в Швеция и двамата му родители упражняват съвместно родителските права. С решение на шведските органи от 11 ноември 2019 г. (потвърдено с решение на административния съд от 17 януари 2020 г.) властите поемат грижите за детето и заедно с майка му го настаняват в приемен дом.
- 4 На 21 ноември 2019 г. бащата подава заявление да бъде издадено разрешение за пребиваване на детето в Швеция поради наличието на семейна връзка между баща и дете. На 4 декември 2019 г. майката подава заявление за издаване на разрешение за пребиваване на детето в Швеция.
- 5 На 7 август 2020 г. майката подава молба за убежище в Швеция за себе си и за детето, като се позовава на прояви на домашно насилие срещу нея от страна на бащата и на заплахи от насилие в защита на честта, отправени от семейството на бащата в Иран. С решения от 27 октомври 2020 г. шведският имиграционен орган (Migrationsverket) отхвърля молбите за убежище на майката и на детето като недопустими, прекратява производството по подаденото от бащата заявление за издаването на разрешение за пребиваване на детето поради наличието на семейна връзка и с решения, които подлежат на незабавно изпълнение, прехвърля майката и детето във Финландия на основание член 29, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“. На 27 август 2020 г. Финландия потвърждава, че е компетентна да разгледа молбата за убежище на майката и детето съгласно член 12, параграф [ориг. 3] 3 от Регламент „Дъблин III“. Майката и детето са прехвърлени във Финландия на 24 ноември 2020 г. На 11 януари 2021 г. майката подава молба за убежище за нея и за детето във Финландия. На 26 март 2021 г. Maahanmuuttovirasto (Националната имиграционна служба) отнема издаденото преди това във Финландия разрешение за пребиваване на майката. Производството по разглеждане на молбата за убежище още не е приключило.
- 6 На 7 декември 2020 г. бащата обжалва решението от 27 октомври 2020 г. на шведския имиграционен орган относно разрешението за пребиваване поради наличието на семейна връзка и относно прехвърлянето на детето във Финландия. С решение от 21 декември 2020 г. сезираният с тази жалба административен съд (Migrationsdomstolen — Имиграционен съд) отменя решенията на имиграционния орган и му връща делото за ново разглеждане, тъй като бащата на детето не е бил изслушан в хода на производството. С решение от 29 декември 2020 г. шведският имиграционен орган, след като детето е напуснало територията на страната, прекратява висящите пред него дела, включително по подадената от майката молба за убежище за детето. На 19 януари 2021 г. административният съд е сезиран с жалба срещу това решение. С решение от 6 април 2021 г. административният съд отказва да разпореди да бъде издадено разрешение за пребиваване на детето поради наличието на семейната връзка и същото да бъде върнато в Швеция съгласно Регламент „Дъблин III“.

- 7 На 5 януари 2021 г. бащата отново подава до шведския имиграционен орган заявление за издаване на разрешение за пребиваване поради наличието на семейната връзка. Производството по разглеждане на това заявление още не е приключило.
- 8 Едновременно с това в Швеция е налице висящо производство между страните по въпроса за упражняването на родителските права върху детето. С определение за допускане на привременна мярка, постановено през ноември 2020 г., шведският първоинстанционен съд (Västmanlands tingsrätt (Първоинстанционен съд Вестманланд, Швеция) запазва правото на съвместно упражняване на родителските права от двамата родители на детето. Майката на детето оспорва компетентността на този съд да разгледа делото след прехвърлянето на детето във Финландия. Производството по това дело още не е приключило.
- 9 На 21 декември 2020 г. бащата сезира Helsingin hovioikeus (Апелативен съд Хелзинки, Финландия) с искане да се разпореда незабавното връщане на общото дете на страните в държавата по местопребиваването му, Швеция. Майката моли това искане да бъде обявено за недопустимо, а при условията на евентуалност — да бъде отхвърлено.
- 10 В писменото си становище от 26 януари 2021 г., което изпраща на Helsingin hovioikeus (Апелативен съд Хелзинки), шведският имиграционен орган установява, че както детето, така и майката нямат валидно разрешение за пребиваване в Швеция, нито правото да влязат или да пребивават в Швеция. **[ориг. 4]**
- Решението на Helsingin hovioikeus (Апелативен съд Хелзинки) от 25 февруари 2021 г.*
- 11 Helsingin hovioikeus (Апелативен съд Хелзинки) отхвърля искането за връщане на детето. Според този съд в случая няма основание да се счита, че майката е отвела неправомерно детето от страната му на пребиваване. Докато пребивава в Швеция, тя подава нарочна молба за убежище в Швеция за нея и за детето. Майката подава молбата си за упражняване на родителските права по отношение на детето на 2 септември 2020 г. — датата, на която шведският имиграционен орган вече я е уведомил, че Финландия е компетентна да разгледа молбите за убежище на нея и на детето. Това показва, че намерението на майката не е било да промени мястото на пребиваване на детето по начин, който би се отразил върху международната компетентност в производствата във връзка с упражняването на родителските права.
- 12 Според Helsingin hovioikeus (Апелативен съд Хелзинки) също така не следва да се счита, че задържането на детето е неправомерно, въпреки че впоследствие шведският административен съд отменя решението на шведския имиграционен орган и му връща делото за ново разглеждане и че

бащата на детето не е дал съгласието си за пребиваването на детето във Финландия. *Novioikeus* приема, че майката правомерно се е основала на предоставената от шведския имиграционен орган информация, че решението подлежи на незабавно изпълнение, че са налице ограничения за влизане на детето в страната, както и че молбата за убежище на детето се разглежда от Финландия. Също така не следва да се прави извод, че майката е извършила злоупотреба с правилата относно убежището.

Жалбата пред Korkein oikeus (Върховен съд)

- 13 В жалбата си бащата иска да бъде постановено разпореждане за незабавното връщане на общото дете на страните в държавата по местопребиваването му, Швеция.
- 14 В писмения си отговор майката иска жалбата да бъде отхвърлена.

Правни норми

Връщане на детето

Хагската конвенция от 1980 г.

- 15 Член 1 от Хагската конвенция от 1980 г. гласи следното:
- „Тази конвенция има за цел:
- а) да осигури незабавното връщане на децата, [отведени] или задържани [неправомерно] в някоя от договарящите държави; [...] **[ориг. 5]**
- 16 Член 3 от посочената конвенция предвижда:
- „[Отвеждането] или задържането на дете се счита за [неправомерно], когато:
- а) е извършено в нарушение на правото на упражняване на родителски права, предоставено както съвместно, така и поотделно на лице, институция или друг орган, съгласно законите на държавата, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди [отвеждането] или задържането му; и
- б) по време на [отвеждането] или задържането това право е било ефективно упражнявано съвместно или поотделно или би било упражнявано по този начин, ако не е било извършено [отвеждането] или задържането“.
- 17 Съгласно член 13 от конвенцията:
- „[...] съдебният или административният орган на замолената държава не е задължен да разпорежи връщането на детето, ако лицето, институцията или организацията, които се противопоставят на неговото връщане, установят, че:

[...]

b) съществува сериозна опасност връщането на детето да го изложи на заплахата от психическо или физическо увреждане или по всякакъв друг начин да го постави в неблагоприятна ситуация [...].“

18 Член 20 от конвенцията предвижда:

„Връщането на детето съгласно разпоредбите на чл. 12 може да бъде отказано, ако това противоречи на основните принципи на замолената държава в областта на защитата на правата на човека и основните свободи“.

Правото на Съюза

19 Съображение 17 от Регламент „Брюксел Па“ гласи:

„В случаите на неправомерно отвеждане или задържане на дете, връщането на детето трябва да се осъществи без закъснение, и за тази цел Хагската конвенция от 25 октомври 1980 г. трябва да продължи да се прилага, както е допълнена от разпоредбите на този регламент и особено на член 11. [...]“.
[ориг. 6]

20 От своя страна съображение 33 от този регламент гласи:

„Настоящият регламент зачита основните права и спазва принципите на Хартата на основните права на Европейския съюз. В частност, той желае да гарантира зачитането на основните права на детето, както са предвидени в член 24 на Хартата за основните права на Европейския съюз“.

21 Член 2, точка 11 от този регламент предвижда, че отвеждането или задържането на детето е неправомерно, когато:

„a) това се осъществява в нарушение на правото на упражняване на родителски права, придобито по силата на решение или по силата на закона, или по споразумение, което има същия правен ефект по силата на правото на държавата членка, в която детето обичайно пребивава непосредствено преди отвеждането или задържането; и

б) при условие че по време на отвеждането или задържането правото на упражняване на родителски права е било ефективно упражнявано съвместно или поотделно или би било упражнявано по този начин, ако не е било извършено отвеждането или задържането. Приема се, че родителските права се упражняват съвместно, когато по силата на решение или поради действието на закона единият носител на родителската отговорност не може да вземе решение за мястото на пребиваване на детето без съгласието на другия носител на родителската отговорност“.

22 Член 11, параграф 4 от цитирания по-горе регламент гласи следното:

„Съдът не може да откаже връщането на дете въз основа на член 13б от Хагската конвенция от 1980 г., ако се установи, че са [взети] адекватни [мерки], осигуряващи защитата на детето след неговото завръщане“.

- 23 Член 24, параграфи 2 и 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз предвижда:

„При всички действия, които се предприемат от публичните власти или частни институции по отношение на децата, висшият интерес на детето трябва да бъде от първостепенно значение.

Всяко дете има право да поддържа редовно лични отношения и преки контакти с двамата си родители, освен когато това е против неговия интерес“.

Националното право

- 24 Връщането на детето се урежда от Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) (Закон за упражняването на родителските права и за правото на лични отношения с детето). Разпоредбите на този закон съответстват на разпоредбите на Хагската конвенция от 1980 г.
- 25 По силата на член 30 от Закона за упражняването на родителските права и за правото на лични отношения с детето, изменен със Закон 186/1994, незабавното връщане на дете, което се намира във Финландия и е било неправомерно отведено от държавата, в която е било обичайното му местопребиваване, или е било неправомерно задържано, се разпорежда, когато непосредствено преди отвеждането или задържането му детето е пребивавало обичайно в държава, която е страна по Хагската конвенция от 25 октомври 1980 г. за гражданските аспекти [ориг. 7] на международното отвлечане на деца (Хагската конвенция).
- 26 Съгласно член 32, параграф 1 от Закона за упражняването на родителските права и за правото на лични отношения с детето, изменен със Закон 186/1994, отвеждането или задържането на дете се счита за неправомерно, когато:
- а) е извършено в нарушение на правото на упражняване на родителски права, предоставено както съвместно, така и поотделно на лице, институция или друг орган, съгласно законите на държавата, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди отвеждането или задържането му; и
 - б) по време на отвеждането или задържането това право е било ефективно упражнявано съвместно или поотделно или би било упражнявано по този начин, ако не е било извършено отвеждането или задържането“.

- 27 Член 34 от Закона за упражняването на родителските права и за правото на лични отношения с детето, изменен със Закон 186/1994, урежда основанията за отказ. Съгласно тази разпоредба искането за връщане на детето може да бъде отхвърлено, когато:

[...]

2) съществува сериозна опасност връщането на детето да го изложи на заплахата от психическо или физическо увреждане или по всякакъв друг начин да го постави в неблагоприятна ситуация; [...]

Когато непосредствено преди отвеждането или задържането си детето е имало обичайно местопребиваване в държава членка, посочена в член 2, точка 3 от Регламент „Брюксел IIa“, член 11, параграф 4 от този регламент се прилага и по отношение на отхвърлянето на искането за връщане на детето на основание алинея 1, точка 2“.

Прехвърляне на търсещото убежище лице в компетентната държава членка

Правото на Съюза

- 28 Член 12, параграф 3 от Регламент „Дъблин III“ (№ 604/2013) гласи следното:

„[...]

3. Когато кандидатът притежава повече от един валиден документ за пребиваване или виза, издадени от различни държави членки, компетентността за разглеждането на молбата за международна закрила се поема от държавите членки в следния ред:

а) държавата членка, която е издала документа за пребиваване, даващ право на най-дълъг срок на пребиваване [...]

- 29 Що се отнася до прехвърлянето, член 29 от посочения регламент предвижда следното:

„1. Предаването на кандидата или на друго лице, посочено в член 18, параграф 1, буква в) или г) от молещата държавата членка на компетентната държава членка **[ориг. 8]** се осъществява в съответствие с националното право на молещата държава членка след съгласуване между заинтересованите държави членки, веднага щом това бъде практически възможно и най-късно в шестмесечен срок от приемането на искането от друга държава членка да поеме отговорността или да приеме обратно въпросното лице или на крайното решение по обжалване или по преразглеждане в случай на суспензивно действие в съответствие с член 27, параграф 3. [...]

Националната съдебна практика

- 30 До момента запитващата юрисдикция не се е произнасяла по дело за връщането на дете, по което да е било необходимо да се прецени дали решение за прехвърляне на компетентността за разглеждането на молба за убежище, постановено на основание Регламент „Дъблин III“ в друга държава членка, може да стане причина отвеждането на детето от тази държава членка или неговото задържане да не се считат за неправомерни от гледна точка на Хагската конвенция от 1980 г. или на Регламент „Брюксел IIa“.
- 31 В принципното решение ККО 2016:65 запитващата юрисдикция е разгледала дело, по което дете, чиито родители упражняват съвместно родителските права, неправомерно е отведено от бащата във Финландия. Впоследствие на бащата и на детето е предоставено убежище и статут на бежанец във Финландия. Майката на детето е поискала връщането на детето в държавата, в която пребивава, а именно Беларус, на основание на Хагската конвенция от 1980 г. Според запитващата юрисдикция предоставеното убежище на детето не представлява само по себе си причина да не се прилага задължението за връщане по Хагската конвенция, тъй като връщането трябва да се преценява с оглед на основанията за отказ, произтичащи от Хагската конвенция, като се вземе предвид интересът на детето. Не е имало пречка за връщането.
- 32 От принципното решение КНО 2016:168 на Korkein hallinto-oikeus (Върховен административен съд, Финландия) става ясно, че националните власти са отхвърлили подаденото от бащата искане да се поднови разрешението за пребиваване на детето поради наличието на семейна връзка. Съгласно това решение разрешението за пребиваване се отнася до възможността за детето да пребивава във Финландия. Не разрешението за пребиваване е актът, който може да определи държавата по местопребиваване на детето, тъй като правомощието да решат този въпрос принадлежи на лицата, които упражняват родителски права върху детето, в съответствие с предвиденото в правната уредба относно упражняването на родителските права и правото на лични отношения с детето. След като разглеждат въпроса за упражняването на родителските права и местопребиваването на детето, националните съдилища приемат, че родителските права по отношение на детето се упражняват съвместно от двамата родители и че то живее с баща си. След като майката е отвела без разрешение детето от Финландия в Русия, руският съд, който разглежда въпроса за връщането на детето, на основание на Хагската конвенция от 1980 г. разпорежда връщането на детето в държавата на обичайното му местопребиваване, Финландия. [ориг. 9]
- 33 В посочените по-горе решения не са приложени нито Регламент „Брюксел IIa“, нито Регламент „Дъблин III“. В решение ККО 2016:65 при преценката на въпроса за връщането на детето не е отдадено съществено значение на решението относно убежището на това дете. В решение

КНО 2016:168 въпросът за разрешението за пребиваване на детето е разгледан отделно от въпросите относно мястото на пребиваване и връщането на детето.

Необходимост от отправяне на запитване

- 34 Запитващата юрисдикция трябва да се произнесе по въпроса за връщането на детето, както е изложен в точка 1 по-горе. Именно Швеция е била държавата по местопребиваване на детето непосредствено преди твърдяното неправомерно отвеждане. Майката поддържа пред запитващата юрисдикция, че Финландия е станала държавата по местопребиваване на детето най-късно в момента, в който шведският имиграционен орган е съобщил, че детето няма нито правото да влезе, нито правото да пребивава в Швеция, където преписката относно неговото убежище вече е прекратена. Запитващата юрисдикция констатира, че въпросът, който трябва да реши, не е този, който често се разглежда в съдебната практика, за промяна на местопребиваването с оглед на обичайното местопребиваване. Пред тази юрисдикция стоят няколко въпроса, чийто отговор зависи от тълкуването на Регламент „Брюксел IIa“ в хипотеза, при която именно постановено на основание на Регламент „Дъблин III“ решение за прехвърляне на компетентността за разглеждането на молба за убежище е в основата на отвеждането на детето от държавата по местопребиваването му, Швеция. Доколкото е известно на запитващата юрисдикция, досега в практиката си Съдът не се е произнасял по подобни тълкувателни въпроси.
- 35 Най-напред, в случая се поставя въпросът дали изобщо е налице неправомерно отвеждане на дете по смисъла на член 2, точка 11 от Регламент „Брюксел IIa“ и на член 3 от Хагската конвенция от 1980 г. Отпътуването на майката и на детето от Швеция, и съответно пристигането им във Финландия, е предизвикано от подаденото от шведския имиграционен орган искане и от решението му относно компетентната да разгледа молбата за убежище държава членка на основание член 12, параграф 3, буква а), член 18, параграф 1 и член 29, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, както и от приемането на това искане от финландския имиграционен орган. Решението на шведския имиграционен орган (от 27 октомври 2020 г.) за прехвърляне на компетентността за разглеждането на преписката има за последица това, че се оставя без разглеждане подадената от майката в Швеция молба за убежище на детето, и съдържа решения за прекратяване на производствата по подадените поотделно от бащата и майката заявления за издаване на разрешение за пребиваване на детето на основание наличие на семейни връзки. Решението на шведския имиграционен орган подлежи на незабавно изпълнение и поради това както майката, така и детето вече нямат право на пребиваване в Швеция. Като се има предвид, че е ясно и безспорно, че майката разполага във Финландия с право на пребиваване за по-продължителен период, отколкото в Швеция, тя е действала правилно, ако случаят се разглежда през призмата на механизма на Регламент „Дъблин III“. Така погледнато, в случая не е налице никакво

неправомерно отвеждане на дете по смисъла на член 3 от Хагската конвенция от 1980 г. [ориг. 10] и на член 2, точка 11 от Регламент „Брюксел Па“.

- 36 Според бащата обаче в случая майката използва производството за предоставяне на убежище за цели, различни от тези, за които то е предвидено, и не е поискала съгласието му, за да отведе детето от Швеция във Финландия. Ако делото се разглежда през призмата на правилата и разпоредбите на Хагската конвенция от 1980 г. и на Регламент „Брюксел Па“ относно отвлечането на дете, то детето, на което двамата родители упражняват съвместно родителските права, е неправомерно отведено от държавата по местопребиваването му, Швеция.
- 37 Ако се приеме, както бе посочено в точка 35 по-горе, че не става въпрос за неправомерно отвеждане на дете, на следващо място трябва да се прецени дали е налице неправомерно задържане на детето по смисъла на член 3 от Хагската конвенция от 1980 г. и на член 2, точка 11 от Регламент „Брюксел Па“, тъй като впоследствие шведският административен съд е отменил (на 21 декември 2020 г.) решението на шведския имиграционен орган да прехвърли към Финландия компетентността за разглеждането на молбите за убежище на детето, да остави без разглеждане подадените от майката в Швеция молби за убежище и да прекрати производствата по заявленията за издаване на разрешение за пребиваване на детето, подадени от бащата и от майката в Швеция. От получената от шведските власти информация е видно обаче, че при това положение детето и майка му продължават да нямат право да отидат в Швеция или да пребивават там. Ако това обстоятелство се приеме за релевантно, няма да става въпрос за неправомерно задържане на детето.
- 38 Ако посочените по-горе правила и разпоредби на Хагската конвенция от 1980 г. и на Регламент „Брюксел Па“ във връзка с разпоредбите на Регламент „Дъблин III“ относно прехвърлянето на компетентността за разглеждането на молбата за убежище се тълкуват в смисъл, че става въпрос за неправомерно отвеждане или задържане на детето, трябва да се провери и дали съществува пречка за връщането на детето. Майката се позовава на член 13, алинея 1, буква b) и на член 20 от Хагската конвенция от 1980 г. като разпоредби, които в случая са пречка за връщането на детето.
- 39 От материалите по делото е видно, че шведските органи са поели грижите за детето, когато е било на възраст около два месеца, и че тогава са го настанили с майка му в приемен дом. Решението за поемане на грижите е в сила до ноември 2020 г. От материалите по делото е видно, че поемането на тези грижи е било мотивирано от домашното насилие, което е претърпяла майката. Поради тази причина в случая следва да се разгледа въпросът дали така наложилото се поемане на грижа и настаняване в приемен дом на детето представлява пречка по смисъла на член 13, алинея 1, буква b) от Хагската конвенция от 1980 г., тъй като поради претърпяното от майката

домашно насилие връщането на детето би могло да го изложи на заплаха от психическо или физическо увреждане [ориг. 11] или по друг начин да го постави в неблагоприятна ситуация. Значението на тази пречка обаче се смекчава от факта, че чрез предприетите преди това от тях действия по поемането на грижите за детето и настаняването му в приемен дом шведските органи вече са взели адекватни мерки, за да осигурят защитата на детето по смисъла на член 11, параграф 4 от Регламент „Брюксел IIa“. В случая няма никакво основание да се счита, че не би могло да се прибегне до такива мерки след връщането на детето в Швеция.

- 40 Въпросът за основанието за отказ, свързано с предполагаемото домашно насилие, е включен в настоящото преюдициално запитване, тъй като е част от преценката относно връщането на детето, макар запитващата юрисдикция да няма особени съмнения относно прага за прилагане на основанието за отказ, свързано с наличието на сериозна опасност, както и по отношение на способността на Швеция да вземе адекватни мерки, за да осигури защитата на детето.
- 41 Следва да се разгледа и въпросът за пречките пред връщането на детето, като се прецени дали може да е налице неблагоприятна ситуация по смисъла на член 13, алинея 1, буква b) от Хагската конвенция от 1980 г., щом като детето, чието връщане е разпоредено, или майка му, която се грижи основно за него, нямат нито валидно разрешение за пребиваване, нито право да влязат в страната, в която се иска връщането на детето. По време на пребиваването му в Швеция за детето в кърмаческа възраст, което днес е на около година и половина, се е грижела основно майката и именно тя е продължила да се грижи за него в приемния дом, в който е настанено след поемането на грижите за него на приблизителна възраст от около два месеца. Обстоятелството, че поради наличието на семейна връзка детето имало право да получи разрешение за пребиваване в Швеция въз основа на разрешението за пребиваване на баща си, няма непременно определящо значение при преценката на неблагоприятния характер на ситуацията.
- 42 Ако при тези обстоятелства член 13, алинея 1, буква b) от Хагската конвенция от 1980 г. трябва да се тълкува в смисъл, че връщането на детето в Швеция ще го постави в неблагоприятна ситуация, тогава по настоящото дело трябва да се прецени и какво следва да се разбира под адекватни мерки, за да се осигури защитата на детето след връщането му, по смисъла на член 11, параграф 4 от Регламент „Брюксел IIa“. Може ли понятието за адекватни мерки, като се вземе предвид висшият интерес на детето, да се тълкува в смисъл, че органите на държавата членка имат позитивно задължение да осигурят правото на влизане в страната и право на пребиваване на нейна територия освен на детето и на майката, за да организира личните грижи и упражняването на родителските права върху детето до приключването на съдебните производства относно упражняването на родителските права, правото на лични отношения с детето и пребиваването, които понастоящем са висящи в посочената държава

членка[?] Що се отнася до механизма по Регламент „Брюксел Па“, не е ясно и дали при евентуално връщане на детето е необходимо държавата членка, която осъществява връщането, въз основа на принципа на взаимно доверие между държавите членки, да изходи от презумпцията, че държавата по местопребиваването на детето ще изпълни задълженията си, или трябва [ориг. 12] да поиска от органите на държавата членка по местопребиваване информацията относно действително предприетите мерки за закрилата на интереса на детето.

- 43 В случай че държавата по местопребиваването на детето при неговото връщане не е длъжна по силата на член 11, параграф 4 от Регламент „Брюксел Па“ да предприеме посочените по-горе мерки, за да осигури защитата на детето след връщането му, трябва ли принципът на висшия интерес на детето да се тълкува в смисъл, че връщането на детето не би могло да се счита за съответстващо на основните принципи в областта на защитата на правата на човека и основните свободи, както изисква член 20 от Хагската конвенция от 1980 г.[?] Този въпрос трябва да се прецени и с оглед на член 24, параграфи 2 и 3 от Хартата на основните права. По този повод като общ принцип следва да се прецени висшият интерес на детето, и по-специално значението, което в рамките на тази оценка се придава на правото на детето да поддържа лични отношения и пряк контакт с всеки от двамата си родители.
- 44 Въпросът относно основанието за отказ по член 20 е включен в преюдициалното запитване, тъй като става въпрос за разпоредба, на която се позовава майката; при все това запитващата юрисдикция уточнява, че няма особени съмнения по въпроса за приложимостта на тази разпоредба.
- 45 Отговорите на поставените за тълкуване въпроси са абсолютно необходими за разрешаването на спора в главното производство, висящ пред запитващата юрисдикция.

Преюдициалните въпроси

- 46 След като предостави на страните възможност да изразят становище по съдържанието на преюдициалното запитване, запитващата юрисдикция решава да спре разглеждането на делото и да постави на Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси:

„1. Трябва ли член 2, точка 11 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (наричан по-нататък „Регламент „Брюксел Па“), що се отнася до неправомерното отвеждане на дете, да се тълкува в смисъл, че така може се квалифицира случаят, при който единият от родителите, без съгласието на другия родител, отвежда

детето от държавата по местопребиваването му в друга държава членка, която е компетентната държава членка съгласно прието от съответния орган решение за прехвърляне по Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета (наричан по-нататък „Регламент „Дъблин III“)? [ориг. 13]

2. Ако отговорът на първия въпрос е отрицателен, трябва ли член 2, точка 11 от Регламент „Брюксел IIa“, що се отнася до неправомерното задържане, да се тълкува в смисъл, че така може да се квалифицира случаят, при който съд на държавата по местопребиваването на детето е отменил решението на съответния орган да прехвърли компетентността за разглеждането на преписката, но детето, чието връщане е разпоредено, вече няма валидно разрешение за пребиваване в държавата по местопребиваването си, нито правото да влиза или пребивава във въпросната държава?

3. Ако с оглед на отговора на първия или втория въпрос Регламент „Брюксел IIa“ следва да се тълкува в смисъл, че е налице неправомерно отвеждане или задържане на детето и следователно то трябва да бъде върнато в държавата по местопребиваването му, трябва ли член 13, алинея 1, буква б) от Хагската конвенция от 1980 г. да се тълкува в смисъл, че представлява пречка за връщането на детето:

i) поради наличието на сериозна опасност по смисъла на тази разпоредба връщането на дете в кърмаческа възраст, за което майката полага лични грижи, да го изложи на заплахата от психическо или физическо увреждане или по друг начин да го постави в неблагоприятна ситуация, ако то бъде върнато само; или

ii) поради това че в държавата по местопребиваването му за детето би била поета грижа и то би било настанено в приемен дом само или с майка му, което би било белег за наличието на сериозна опасност по смисъла на тази разпоредба връщането на детето да го изложи на заплахата от психическо или физическо увреждане или по друг начин да го постави в неблагоприятна ситуация, или пък

iii) поради това че без валидно разрешение за пребиваване детето би било поставено в неблагоприятна ситуация по смисъла на тази разпоредба?

4. Ако с оглед на отговора на третия въпрос основанията за отказ по член 13, алинея 1, буква б) от Хагската конвенция от 1980 г. могат да се тълкуват в смисъл, че е налице сериозна опасност връщането на детето да го изложи на заплахата от психическо или физическо увреждане, или по друг начин да го постави в неблагоприятна ситуация, трябва ли член 11, параграф 4 от Регламент „Брюксел IIa“ във връзка с понятието за висш интерес на детето, съдържащо се в член 24 от Хартата за

основните права на [Европейския съюз] и в самия регламент, да се тълкува в смисъл, че в случай, при който нито майката, нито детето имат валидно разрешение за пребиваване в държавата по местопребиваването на детето, и следователно нямат нито право на влизане, нито право на пребиваване в тази държава, държавата по местопребиваването на детето трябва да вземе адекватни мерки, за да осигури законното пребиваване на детето и на майка му [ориг. 14] във въпросната държава членка? Ако държавата по местопребиваването на детето има такова задължение, следва ли принципът на взаимно доверие между държавите членки да се тълкува в смисъл, че държавата, която предава детето, може съгласно този принцип да изходи от презумпцията, че държавата по местопребиваването на детето ще изпълни тези задължения, или интересът на детето изисква от органите на държавата по местопребиваване да бъде поискана информация относно конкретните мерки, които са били или ще бъдат предприети за защитата на детето, за да може държавата членка, която го предава, да прецени в частност дали с оглед на интереса му тези мерки са адекватни?

5. Ако държавата по местопребиваването на детето няма посоченото в четвъртия преюдициален въпрос задължение да вземе адекватни мерки, следва ли член 20 от Хагската конвенция от 1980 г., с оглед на член 24 от Хартата на основните права [на Европейския съюз], да се тълкува в смисъл, че в случаите, посочени по-горе в третия преюдициален въпрос, подточки i)–iii), [ориг. 15] представлява пречка за връщането на детето, тъй като би могло да се счита, че това връщане противоречи, по смисъла на тази разпоредба, на основните принципи в областта на защитата на правата на човека и основните свободи?“.